

Arto Mansala

*KIRJOITUKSIA
MERIKASARMILTA*

VENÄJÄSTÄ JA SAKSASTA
2005-2009

Kirjoituksia Merikasarmilta

ARTO MANSALA

KIRJOITUKSIA MERIKASARMILTA

Venäjältä ja Saksasta
2005-2009

© 2021 Arto Mansala
Kansi ja taitto: Mikko Kerttula
Kustantaja: BoD - Books on Demand, Helsinki, Suomi
Valmistaja: BoD - Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-5120-6

Sisällysluettelo

LUKIJALLE	9
I KOLUMNEJA VENÄJÄSTÄ 2005-2006	15
Mannerheim palasi Pietariin	16
Uusi suunta Venäjä-suhteissa	20
Juhlat Moskovassa ja Suomessa	24
Venäjä-yhteistyön uudet tuulet	28
Norja vahvistaa Venäjä-suhteitaan	32
Uutta Venäjän yhteyksissä Pohjolaan	36
Kuka oli akateemikko Lihatshev?	40
On annettava historian tuomita	44
Venäjälle vakaus vai demokratia?	48
Putinin seuraaja askarruttaa	52
Venäjä elää yhä murroskauttaan	56
Venäjä ei pelkästään osa Eurooppaa	60
II ALAKERTOJA VENÄJÄSTÄ 2007-2009	65
Jeltsin ja Rostropovits	66
Putin ja Venäjän perustuslaki	70
Putinin puheessa aitoa jäähyväisten tuntua	74
Menneisyyden hallinta ontuu yhä Venäjällä	78
Putinin presidenttikausi päätökseen	82
Solzhenitsynin venäläinen kohtalo	86
Imperiumi palannut Venäjälle	90
Patriarkka Aleksi II - presidenttien uskottu	94
Obaman ja Venäjän etsikko aika	98
Suomi ja Venäjä vuoroin vieraisissa	102

III KOLUMNEJA SAKSASTA 2005-2006	107
Mikä Saksaa vaivaa?	108
Saksa etsii ulospääsyä umpikujasta	112
Saksaan tulossa ”elefanttihäät”	116
Saksa pitkälti vanhalla linjalla	120
Liittokansleri Merkelin etsikko aika	124

LUKIJALLE

Alkusyksystä 2004 Oulussa ilmestyvän Kalevan päätoimittaja Risto Uimonen otti yhteyttä ja ehdotti, että ryhtyisin kahdeksi vuodeksi lehtensä pääkirjoitussivun kolumnistiksi. Kirjoitusvuoroni tulisi olemaan keskikesää lukuunottamatta joka neljäs viikko.

Uimonen katsoi, että kirjoittajavieraitten joukossa olisi hyvä olla aina yksi ulkopoliitiikan ammattilainen. Toimin tuohon aikaan ulkoministeriön valtiosihteerinä, kansliapäällikkönä Merikasarmilla Katajanokalla. Olimme molemmat aiemmin samana vuonna osallistuneet arkkikiipsa Jukka Paarman kutsusta kirkon järjestämiin Arvojen akatemian seminaareihin, missä olin alustanut Suomen ulkopoliitiikasta.

Ministeriössä Helsingissä eri tehtävissä työskennellessäni olin aiemmin tuntenut Kalevan pitkäaikaisen päätoimittajan Teuvo Mälisen. Merkittävän uran Helsingin Sanomissa tehneestä Uimosesta oli vuonna 2001 tullut hänen seuraajansa.

Uimosen tarjouksen saatuani otin oitis yhteyttä ministeriön lehdistöpäällikköön Yrjö Länsipuroon, joka oli toiminut vuosia YLE:ssä sekä kirjeenvaihtajana ulkomailla. Hänen mielestään tehtävä tuli ilman muuta ottaa vastaan, mikäli suinkin ehtisin. Ammattimiehelettä puoltavan lausunnon saatuani oli hankkeelle vielä varmistettava päälliköittäni ulkoministeri Erkki Tuomiojan sekä ulkomaankaupaministeri Paula Lehtomäen hyväksyntä.

Ulkoministeriön valtiosihteerit eivät olleet aikaisemmin toimineet keskeisten päivälehtien vakinaisina avustajina. Kollegani valtiovarainministeriössä Raimo Sailas sekä pitkään itänaapurimme tuntijana ulkoministeriössä työskennellyt Ilmari Susiluoto olivat sen sijaan tuolloin juuri päättämässä kolumnistin pestejään Kalevassa, Sailas ennen muuta kiireisiinsä vedoten.

Ulkomailla palvellessani olin vuosien mittaan työkseni laatinut ministeriölle Helsinkiin raportteja asemamaistani. Suomeen palat-

tuani ja valtiosihteeriksi tultuani tämä mieluisa tehtävä oli pakko jättää muiden rientojen sekä kiireitten vuoksi. Kalevan avustaminen tarjosi täten tervetulleen mahdollisuuden pitää yllä tuntumaa kirjoittamiseen.

Vuonna 1899 perustettu Kaleva oli Helsingin Sanomien, Aamulehden ja Turun Sanomien jälkeen neljänneksi suurin sanomalehti maassamme ja valtalehti Pohjois-Suomessa. Moskovassa suurlähetystössä pitkään palveltuani tunsin pohjoista raja-alueyhteistyötä etenkin Murmanskin ja Kostamuksen suunnalla. Olin myös perehtynyt EU:n pohjoisen ulottuvuuden sekä arktisen alueen politiikkaamme. Kaleva oli minulle monessa mielessä luonteva yhteistyökumppani.

Ministeri Lehtomäki oli valittu eduskuntaan Oulun läänin vaali-
piiristä. Hänen avustajansa pitivät Kalevaa ”hyvänä lehtenä, eikä valtakunnan tason mielenkiinto sitä kohtaan ollut ainakaan vähentynyt Uimosen päätoimittajaksi valinnan johdosta”. Lehtomäki kannatti sitten lämpimästi ”haasteeseen tarttumista.” Ministeri Tuomioja rohkaisi hankin varauksitta ”ryhtymään tähän kolumnistin hommaan.”

Tiukassa kirjoitusaiakataulussa pysyminen oli ensi alkuun työlästä, välistä jopa tuskallista. Paineita aiheuttivat ennen muuta monet virkamatkat ulkomaille. Kokemuksen ja rutiinien nopeasti karttuessa kolumnistin pesti osoittautui lopulta mainioksi henkireiäksi ministeriön ulkopuoliseen maailmaan.

Kirjoitusteni aiheitten suhteen sain vapaat kädet. Kalevassa toivottiin kuitenkin juttujeni olevan ajankohtaisia. Risto Uimosen mukaan joskus kolumni saattoi ”itsessään olla se, joka tekee asian ajankohtaiseksi”.

Kahden vuoden urakan jälkeen ja ministeriöstä eläkkeelle jäätyäni jatkoin yhteistyötä Kalevan kanssa. Kirjoitin vielä toiset kaksi vuotta lehden pääkirjoitussivulle alakertoja ulkopolitiikan ajankohtaisista teemoista.

Suurin osa kolumneista ja alakerroistani käsitteli Venäjää, olinhan toiminut urani aikana kolmeen otteeseen, yhteensä kymmenen vuotta Moskovan suurlähetystössämme. Toinen prioriteettini oli

Arto Mansala aloitti ulkoministeriössä Ritarikadulla 1965. Pari vuotta myöhemmin hän sai siirron avustajaksi suurlähetystöön Moskovaan ja palasi sinne 1974 lähetystöneuvokseksi. Toimittuaan suurlähettiläänä Unkarissa sekä Kiinassa hänet nimitettiin Moskovaan vuosiksi 1993-1996. Bonn ja Berliini seurasivat 1996-2001. Ulkoministeriön valtiosihteerinä Merikasarmilla hän toimi 2003-2006. Mansalalta ilmestyi 2015 muistelmateos *Kohti kaaoksen pitkää yötä. Kolme kautta Moskovassa* sekä 2020 Kiinan vuosiltaan *Asemapaikkana Peking*.

■ Arto Mansala toimi 2005-2009 Oulussa ilmestyvän Pohjois-Suomen valtalehden Kalevan kolumnistina ja avustajana. Hänen kirjoituksensa keskittyivät pitkälti Venäjään, Putinin kahdeksaan ensimmäiseen presidenttivuoteen. Aiheina oli välistä myös Saksa, Angela Merkelin nousu liittokansleriksi sekä suuren hallituskoalition synty. Putinilla kaksi vuosikymmentä hallittuaan on nyt perustuslain mukaan mahdollisuus jatkaa presidenttinä vuoteen 2036. Merkel puolestaan jättää 16 vuoden jälkeen kanslerintehtävät, sillä ”kaikella on aikansa”.

Kansikuva: Merikasarmi, UM Tietopalvelun kuva-arkisto

Ulkoasu ja henkilökuva: Mikko Kerttula

ISBN 978-952-80-5120-6

